András Ferenc

Tisza Istvánról

VISSZHANG - LXII. évfolyam, 34. szám, 2018. augusztus 24.

Haskó László írta a Visszhang rovatban (*A Tisza-gyilkosság*, *ÉS,* 2018/33., aug. 17.): *„Hogy Tisza felelőssége mekkora, azt nemcsak Károlyi tudta, az elég világos volt. A fronton harcolók is úgy hitték, Tiszának köszönhetik balsorsukat: közülük valók ölték meg. Golyó által, egy szabálytalan »párbajban«. (Az ő kezében is volt fegyver.) A merénylők erősen hitték, hogy ők igazságot szolgáltattak. Én is azt hiszem."* Én viszont nem. Valójában Tisza kezében nem volt fegyver, letette az asztalra, így fegyvertelen volt, amikor háromszor rálőttek a gyilkosok. Ami a háborúba való belépés felelősségét illeti, Tisza felelőssége jóval összetettebb kérdés, mint ahogy a szerző látja. A neten bárki által elérhető egyik írást hosszabban idézem: „Tisza, aki a Monarchián belül elsődlegesen mindig a magyar érdekeket tartotta szem előtt, június 28-a után – egyedüli prominens politikusként – a fegyveres megoldás ellen foglalt állást, mivel úgy látta, hazánk azzal semmit nem nyerhet; egy esetleges vereség vélhetően az integer Magyarország felbomlásával, a győzelem pedig új hódításokkal, tehát a Monarchiában elfoglalt előnyös pozíció elvesztésével járt volna együtt. A magyar miniszterelnök emellett az összbirodalmi érdekek szempontjából is elhibázott lépésnek tartotta a hadüzenetet, ugyanis úgy gondolta, a dualista állam nem készült fel eléggé ahhoz, hogy akár a szerbek, akár az antant nagyhatalmak ellen gyors és eredményes háborút vívhasson (…) Ezen okokból eredően a július 7-i minisztertanácson Tisza István – a résztvevők közül egyedül – a fegyveres megoldás ellen szólalt fel, és ahelyett egy szigorú, ámde teljesíthető feltételeket tartalmazó jegyzék küldését javasolta a szerb fél számára; egy héttel később aztán ő is feladta különvéleményét, és (…) július 14-én így áldását adta a fegyveres megoldásra, és attól a naptól kezdve minden energiáját a háborús győzelem szolgálatába állította; részt vett például a Szerbiának küldött ultimátum megalkotásában is. A miniszterelnök erőfeszítései nyomán hamarosan a háború egyik megtestesítője lett – amit kezdetben a magyar közvélemény is támogatott! –, ez azonban messze nem jelentette azt, hogy az eseményeket befolyásolhatta volna: miután a Monarchia hadügye és külügye – a kiegyezésben foglaltak szerint – közös volt, a fontos döntések kikerültek Tisza kezéből, a Conrad von Hötzendorf vezette vezérkar pedig nem tekintette partnerének a magyar kormányfőt." *(Tarján M. Tamás: Tisza István meggyilkolása, Rubicon,)*

A szerző többi megállapításával egyetértek, különösen azzal, hogy *„Ideje lenne, hogy helyén kezeljük az akkori eseményeket."*